

OŠ« Jožeta Krajca » Rakek
Partizanska cesta 28

1381 Rakek

NASTANEK REPUBLIKE SLOVENIJE

(seminarska naloga)

Državlјanska in domovinska kultura in etika

Mentor:
Tjaša Prudič

Avtor:
Neža Homovec

Rakek, november 2013

1.UVOD

Nastanek Republike Slovenije je zelo zanimiva tema za pisanje seminarske naloge. V njej hočem vsakemu posamezniku podrobneje predstaviti nastanek naše majhne države in njene poglobitve točke. Že kot državljan Slovenije moraš vedeti kakšna je zastava, himna, grb saj nas s tem že seznanijo takoj ob vstopu v osnovno šolo. Njen nastanek približati vsakomur, ki bo to seminarsko nalogo bral.

2.1 POT DO SAMOSTOJNOSTI

Slovenija je ena izmed bivših republik nekdanje države Jugoslavije in je tudi prva novo nastala republika. Prebivalci Slovenije so se lahko le z lastno samostojno državo enakopravno vključili v razvojne tokove razvitega sveta in v njem prevzeli vso odgovornost za svojo prihodnost.

Vse do leta 1991 Slovenija ni bila samostojna država. Njeno ozemlje je bilo sestavni del različnih držav. Do 1918. leta se sicer pod Avstrijo še ni izoblikovalo nobeno politično ozemlje s tem imenom, toda pojem Slovenija je medtem že dobil družbeno realno in tudi državno politično vsebino. Po prvi svetovni vojni je večino ozemlja Slovenije pripadlo jugoslovanski državi, v kateri je slovenski narod živel svoje avtonomno kulturno življenje. Po drugi svetovni vojni je komunistična federativna jugoslovanska država od Italije dobila še dele slovenskega etničnega ozemlja in slovensko republiko so tako sestavljali večji deli slovenskega etničnega ozemlja z izhodom na Jadransko morje pri Kopru.

Slovenski narod je v federativni Jugoslaviji dobro gospodarsko in kulturno napredoval in kljub komunističnemu režimu, ki je vladal v Jugoslaviji po drugi svetovni vojni, učvrstil svoj nacionalni obstoj.

V zaostreni krizi jugoslovanskega komunističnega sistema od sredine osemdesetih let 20. stoletja, ki se je kazala tudi kot kriza mednacionalnih odnosov, se je pokazalo, da jugoslovanski komunisti skupaj s slovenskimi ne morejo pokazati novih poti nadaljnjega razvoja večnacionalne jugoslovanske državne skupnosti. Pokazalo se je, da socialna, gospodarska, kulturna in politična struktura slovenskega naroda ni združljiva s strukturo drugih jugoslovanskih narodov.

25. junij 1991 je za Republiko Slovenijo ter vse njene državljanke in državljane zgodovinski datum, saj zaznamuje presečišče kulturnih in političnih tokov, ki so omogočili nastanek slovenske države, njeno uveljavitev in nadaljnji razvoj.

2.2 NASTANEK REPUBLIKE SLOVENIJE

Neodvisna država Republika Slovenija je nastala 26. junija 1991. leta iz republike Slovenije, ki je bila tedaj v Socialistični federativni republiki Jugoslavije.

Tako je med Slovenci spomladi 1987 nastopila skupina intelektualcev protikomunistične usmeritve, zbrana okoli Nove revije, s svojimi prispevki za nov slovenski narodni program. V teh prispevkih so zahtevali opustitev komunističnega sistema in uvedbo politično pluralističnega demokratičnega sistema, svobodnega socialno tržnega ekonomskega reda in samostojno slovensko državo. To je bilo dobri dve leti in pol pred padcem berlinskega zidu in tudi v Jugoslaviji je bil na oblasti komunistični sistem, ki je zavrnil te zahteve.

Pri slovenskem narodu so te zahteve hitro navdušile široke množice, tudi mnoge slovenske komuniste. Maja 1989 je veliko ljudsko zborovanje v Ljubljani podprlo zahteve kroga Nove revije za neodvisno slovensko državo. Komunisti so poskušali še do pomladi 1990 reševati slovensko narodno vprašanje v obliki asimetrične jugoslovanske federacije, kljub temu pa so septembra 1989 podprli amandmaje k slovenski ustavi, ki so govorili o suverenosti slovenskega naroda pri razpolaganju z njegovim bruto proizvodom in poveljevanju oboroženim silam na tleh slovenske republike. Novembra 1989 je komunistični režim v Sloveniji proti volji Beograda dovolil svobodno večstrankarsko življenje. Nove demokratične politične stranke, ki so nastajale že od začetka 1989, so se združile v Demokratično opozicijo Slovenije (DEMOS) pod vodstvom nekdanjega obsojenca komunističnega režima dr. Jožeta Pučnika.

Ta opozicija je na svobodnih demokratičnih volitvah aprila 1990 dosegla zmago s 54 odstotki nad strankami, ki so vleklye kontinuiteto s prejšnjim komunističnim sistemom, pristajale pa so na demokratičen pluralistični sistem.

Koalicija Demos je hitro sestavila svojo vlado, ki jo je vodil Lojze Peterle, predsednik Slovenskih krščanskih demokratov, stranke, ki je v Demosu dobila največ, to je 13 odstotkov glasov. Glavno besedo v novem režimu pa so kljub temu imeli člani Slovenske demokratične zveze, ideološko pluralistične skupine v glavnem intelektualcev in višjih uslužbencev: znani komunistični disident France Bučar, profesor prava, je postal predsednik slovenskega parlamenta, Dimitrij Rupel, profesor sociologije, zunanji minister, Janez Janša, žrtev pregona JLA 1988. leta, obrambni minister. Igor Bavčar, vodja Odbora

za varstvo človekovih pravic 1988. leta, notranji minister, in Rajko Pirnat, profesor prava, pravosodni minister.

Na volitvah za predsednika predsedstva Republike Slovenije Demosu ni uspelo. Za predsednika RS je bil maja na neposrednih volitvah v drugem krogu izvoljen prenovljeni komunist Milan Kučan z 59 odstotki. To je kazalo, da se slovenski narod nagiba k mirnemu postopnemu prehodu brez ostrih rezov.

Nov Demosov režim je hitro spreminjal politični sistem, bolj počasi pa družbenoekonomskega. Zakon o denacionalizaciji, ki je določal vračanje po komunistih odvzetega premoženja v naravi, je bilo zelo težko izvajati in opozicija mu je v praksi nasprotovala. V vladajoči koaliciji, ki je bila socialno, politično in ideološko zelo raznolika, so nastajale razlike glede zakona in poteka lastninjenja.

Demos je enotno vztrajal le pri nameri za vzpostavitev samostojne slovenske države.

Zvezni organi in vodstva vseh republik, v katerih pa je demokratizacija političnega življenja zaostajala, so takšen dogovor zavrnili, razen Hrvaške, ki je podpirala Slovenijo. Novembra 1990 se je koalicija Demos odločila za vsenarodni plebiscit za samostojno Slovenijo.

Plebiscit je bil izveden 23. decembra in ob veliki volilni udeležbi je 88 odstotkov volilnih upravičencev glasovalo za samostojno Republiko Slovenijo.

Zato je slovenski parlament 25. 6. 1991 sprejel deklaracijo o neodvisnosti Republike Slovenije in nekaj s tem povezanih zakonov. Svečana razglasitev državne neodvisnosti pa je bila dan pozneje na največjem ljudskem shodu v Sloveniji na Trgu republike v Ljubljani. Z razglasitvijo neodvisnosti Slovenije se ni strinjala jugoslovanska vlada in jo je poskušala preprečiti z akcijo jugoslovanske armade. JA v Sloveniji je v noči razglasitve slovenske neodvisnosti začela zasedati mejne prehode Slovenije, s čimer bi Slovenijo odrezala od sveta in jo zadržala v Jugoslaviji. Odporu proti JA, ki jo je slovensko vodstvo razglasilo za sovražno silo, se je množično spontano pridruževalo slovensko prebivalstvo. V Sloveniji se je začela desetdnevna vojna za neodvisnost. Po dveh dneh je slovenski odpor že pokazal rezultate. Da bi preprečila zaostritev in razširitev vojne, je v Zagreb 29. 6. 1991 prišla trojka Evropske skupnosti Jacques Poos, Hans van den Broek in Gianni de Michelis, ki je poskušala posredovati za premirje. Toda vojne operacije so se nadaljevale z vso silo do 2. julija, ko je bila JA v Sloveniji poražena. 7. julija je bil po posredovanju evropske diplomacije na sestanku med jugoslovansko in slovensko delegacijo sestavljen sporazum. Republika Slovenija je ohranila nadzor nad svojim ozemljem skupaj z zunanjimi mejami, slovenske sile so odpravile blokado enot JA, ki so se morale vrniti v

vojašnice, izpuščeni so bili vsi vojni ujetniki in Slovenija se je za tri mesece morala odreči nadaljnjim osamosvojitvenim ukrepom.

Med tem moratorijem so neodvisno Slovenijo priznale Hrvaška, Litva, Gruzija, Latvija in Estonija. Ker do 8. oktobra ni bilo novega sporazuma med Slovenijo in Jugoslavijo, je obveljala mednarodna razsodba, da je Jugoslavija razpadla. Slovenija si je začela prizadevati za mednarodno priznanje, o katerem se je 3. oktobra ob obisku predsednika Kučana in zunanjega ministra Rupla pozitivno izrazil francoski predsednik Francois Mitterrand.

Evropska skupnost je pred božičem 1991 sklenila, da bo 15. 1. 1992 priznala neodvisni državi Slovenijo in Hrvaško, kar se je res zgodilo. Sledilo je množično priznavanje in aprila 1992 so Slovenijo priznale ZDA, junija je bila Slovenija skupaj s Hrvaško in Bosno in Hercegovino sprejeta v OZN, maja 1993 pa v Svet Evrope.

Po razglasitvi neodvisnosti se je Slovenija notranjepolitično hitro razvijala. K sreči je bila konec leta 1991 še s soglasjem sprejeta nova moderna, liberalna, demokratična ustava, temelječa na pravicah človeka državljana, določenih na podlagi evropskega razsvetljenskega vzorca.

Aprila 1992 je zaradi nesporazumov v koaliciji Demos padla Demosova vlada Lojzeta Peterleta in novo vlado široke koalicije Liberalno demokratske stranke, Socialistične stranke, prenovljenih komunistov in polovice Demosovih strank je sestavil predsednik LDS Janez Drnovšek.

Na volitvah decembra 1992 je LDS odnesla volilno zmago s 23 odstotki in je oblikovala nekakšno sredinsko koalicijo z eno desno sredinsko stranko Krščanskimi demokrati in z dvema levo-sredinskima socialdemokratskima strankama.

2.3 SIMBOLI SLOVENIJE (tolar, zastava, grb, himna)

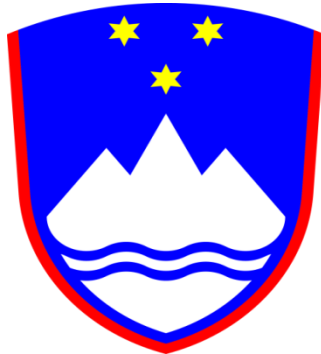
Slika 1. :slovenski denar - TOLAR

Slovenski tolar, je bila nekdanja uradna denarna enota v Republiki Sloveniji. Njegova oznaka je SIT (sprva je nekaj časa veljala oznaka SLT). Izvor njegovega imena je v starem kovancu tolarju, enako kot pri dolarju. Uveden je bil po izteku brionske deklaracije, 8. oktobra 1991. Z do takrat veljavnimi jugoslovanskimi dinarji so se menjali v razmerju 1:1. Najprej so prišli v obtok boni v vrednosti 1, 2, 5, 10, 50, 100, 200, 500 in 1000, pozneje še za 5000 SIT. Boni so bili natisnjeni že na začetku leta 1991, takoj po slovenskem plebiscitu za primer, če bi med osamosvajanjem prišlo do pomanjkanja gotovine v obtoku. Na vseh bonih je bil motiv Triglava in knežjega kamna, ki je dvignil precej prahu v Avstriji, boni so se ločili le po barvi in izpisani nominalni vrednosti.

Po približno enem letu so postopoma prišli v obtok »pravi« bankovci, ki so jih tiskali v Veliki Britaniji. Zasnoval jih je akademski slikar Miljenko Licul, na njih so bili upodobljeni pomembnejši Slovenci in z njimi povezani motivi. Nekoliko kasneje so prišli v obtok tudi kovanci, ki so jih kovali na Slovaškem, na njih so bili upodobljeni živalski motivi. Poleg tega je bilo v obtok poslanih tudi nekaj priložnostnih kovancev, ki so sicer bili zakonito plačilno sredstvo. Nanje smo bolj redko naleteli saj je večina pristala pri zbiralcih.

Slika 2. : slovenski grb

Grb Slovenije ima obliko ščita. V sredini ščita je na modri podlagi lik Triglava v beli barvi, pod njim sta dve valoviti modri črti, ki ponazarjata morje in reke, nad njim pa so v obliki navzdol obrnjenega trikotnika razporejene tri zlate šesterokrake zvezde. Ščit je ob stranicah rdeče obrobljen. Grb se oblikuje po določenem geometrijskem in barvnem pravilu

Slika 3: slovenska zastava

Zastava Slovenije je belo-modro-rdeča slovenska narodna zastava z grbom Slovenije. Razmerje med širino in dolžino zastave je ena proti dve. Barve zastave gredo po vrstnem redu: bela, modra, rdeča. Vsaka barva zavzema po širini tretjino prostora zastave. Grb je v levem gornjem delu zastave tako, da sega z eno polovico v belo polje, z drugo pa v modro.

Zakon določa , da je zastava stalno izobečena na poslopih, v katerih so sedež predsednika, republike, sedež državnega zbora, sedež vlade in sedež državnega sveta, na območju mejnih prehodov, na poslopih predstavništev RS, sedežu ministrstev in drugih državnih organov in organov lokalne oblasti. Zastavo izobesimo ob državnih praznikih. Izobešena pa je lahko tudi na mednarodnih srečanjih, športnih, kulturnih in drugih tekmovanjih oziroma tam kjer je v skladu s pravili zakon to dovoljuje.

Slika 4: slovenska himna

Himna Republike Slovenije je **Zdravljica**.

Himna je sedma kitica pesmi **Franceta Prešerna** (1800-1849) *Zdravljica*, na melodijo iz zborovske istoimenske skladbe skladatelja **Stanka Premrla** (1880-1965).

Zakon določa , da se himna izvaja v skladu z zakonom, svečano in usklajeno z običaji, s katerimi navzoči pozdravljajo himno, bodisi z glasbili bodisi s petjem ali z glasbili in s petjem.

Himna se izvaja ob državnem in uradnem obisku pri prihodu voditelja tuje države v RS. Izvaja se lahko tudi na proslavah in drugih slovestnostih, s katerimi se zaznamujejo dogodki, pomembni za RS.

3. ZAKLJUČEK

S seminarsko nalogo o nastanku republike Slovenije želim predstaviti stvari kako je nastala in opisati prva leta nove male samostojne alpske državice. Želim vam predstaviti glavne simbole, ki zaznamujejo Slovenijo od plebiscita naprej. Ob iskanju podatkov o Sloveniji sem se tudi sama naučila še nekaj snovi, ki jih do sedaj nisem vedela. Veliko užitkov ob branju moje seminarske naloge !

VIRI IN LITERATURA

- Nataša STRLIČ, Jože OSTERMAN, 20 let samostojnosti , Ljubljana Služba za državne proslave pri Ministrstvu za kulturo RS in Urad Vlade RS za komunikacije , junij 2011
- Nastanek in razvoj RS - <http://www.15let.gov.si/si/15-let-samostojnosti/nastanek-razvoj/>
- - <http://www.15let.gov.si/si/15-let-samostojnosti/pot-do-samostojnosti/>
- Slovenski tolar - http://sl.wikipedia.org/wiki/Slovenski_tolar
- Državni simboli /vlada Republike Slovenije
http://www.vlada.si/o_sloveniji/politichni_sistem/drzavni_simboli/

IZJAVA

Izjavljam, da sem nalogo izdelala samostojno. Uporabljeni pisni in elektronski viri so navedeni.

Neža Homovec